

Cartografia de les posicions de subjecte en les llengües romàniques *pro-drop*

Francesc González i Planas
Universitat de Girona

Abstract: The aim of this study is to contribute to the characterisation of the Subject positions mapping in the null-Subject Romance languages from the adaptation of several previous proposals prior to our own analysis of the data: Italian weak pronouns and the effect of preverbal Subjects in the placing of Asturian clitics. It is been checked that the proposals about a projection codifying the feature [Predication Subject] within the domain of Inflection are not suitable, instead Frascarelli's proposal (2007) is adapted to the derivation principle proposed by Rosselló (2000).

Keywords: Asturian clitics, Italian weak pronouns, Null-subject parameter, Romance languages, Subject positions.

1. Introducció

Tradicionalment, en gramàtica generativa s'ha considerat que els subjectes postverbals de les llengües *pro-drop* s'obtenen d'ajuntar (*Merge*) un *pro* expletiu en la posició d'especificador de ST per satisfer el PPA (Chomsky, 1995) —considerat un universal lingüístic—, la qual cosa evita que el subjecte lèxic es mogui des del domini- θ fins a aquella posició. A més, segons aquesta anàlisi, els subjectes preverbals fixen la seva posició a espec-ST gràcies a un trasllat-A, com passa en les llengües de subjecte explícit. Com veurem a continuació, Rosselló (2000) dóna arguments convincents per rebutjar aquesta anàlisi.

L'objectiu d'aquest article és, per tant, contribuir a la definició del mapa de les posicions de subjecte en les llengües romàniques *pro-drop*, a partir de la proposta de derivació de Rosselló i de l'anàlisi i l'adequació de les propostes cartogràfiques Frascarelli (2007) i Cardinaletti (1997, 2004) a les proves que aporten les dades sobre els pronoms dèbils de l'italià (§3) i els subjectes preverbals de l'asturià (§4).

2. Antecedents

2.1. Rosselló (2000)

Com ja hem apuntat en la introducció, Rosselló (2000) analitza diferents propostes que pretenen explicar perquè les llengües *pro-drop* permeten derivar subjectes preverbals, subjectes postverbals i subjectes nuls. Segons aquesta autora, des d'una perspectiva minimalista, cap dels estudis realitzats fins aleshores era satisfactori en termes teòrics. Rosselló identifica dos enfocaments a l'hora d'explicar el fenomen: (i)

els que consideren que el verb té trets- ϕ [+interpretables], i (ii) els que consideren que cal recórrer a un *pro* expletiu per derivar els subjectes postverbals.

Els primers són aquells que consideren que els subjectes preverbals són dislocats i, per tant, s'ajunten directament en una posició-A' per sobre de ST (possiblement a STop o SC). Com que el verb té trets- ϕ [+interpretables] actua com un pronom i pot satisfer el PPA de T, per la qual cosa el subjecte roman en la posició temàtica (ja sigui en forma de *pro* o com a subjecte postverbal):

- (1)
- a. $[_{ST} [_{T^o} V_{[i\phi]} - T_{[u\phi]}] [_{SV} \{SD_{S[i\phi]}/pro_{S[i\phi]}\} t_v]]$ (Subjecte potsverbal / Subjecte nul)
  - b. $[_{SX} SD [_{ST} [_{T^o} V_{[i\phi]} - T_{[u\phi]}] [_{SV} pro_{S[i\phi]} t_v]]]$ (Subjecte preverbal «dislocat»)

Els segons són aquells que consideren que hi ha dues derivacions possibles, una en què el subjecte argumental s'ha de traslladar fins a la posició d'espec-ST per satisfer el PPA (subjectes preverbals i *pro*), i l'altra en què el subjecte roman en la posició postverbal perquè un *pro* expletiu s'ajunta a la posició d'espec-ST per satisfer el PPA i bloqueja el trasllat del subjecte:

- (2)
- a. $[_{ST} pro_{EXPL} [_{T^o} V-T] [_{SV} SD_S t_v]]$ (Subjecte potsverbal)
  - b. $[_{ST} \{SD/pro\}_i [_{T^o} V-T] [_{SV} t_i t_v]]$ (Subjecte preverbal / Subjecte nul)

Rosselló, en la seva proposta, considera que està demostrada empíricament l'observació de Solà (1992) segons la qual els subjectes preverbals no focalitzats en les llengües *pro-drop* estan situats en una posició-A' i que, per tant, actuen com a adjunts. Per altra banda, demostra que és incorrecte considerar que els trets- ϕ del verb són [+interpretables] ja que permetrien algunes derivacions que contradiuen l'universal 33 de Greenberg.¹ Finalment, determina que el PPA no és universal i que la comprovació del tret [D] de T, es fa en la sintaxi no manifesta² com es mostra en els exemples de (3):

- (3)
- a. $[_{ST} [_{T^o} V-T] [[_{SV} \{SD_S/pro_S\} t_v]]]$ (Subjecte potsverbal / Subjecte nul)
 $\begin{array}{c} \text{-----} \\ \text{CONCORDEU} \\ \text{[trets-}\phi\text{]} \end{array}$
  - b. $[_{ST} SD [_{T^o} V-T] [[_{SV} pro_S t_v]]]$ (Subjecte preverbal «no argumental»)
 $\begin{array}{c} \text{-----} \\ \text{CONCORDEU} \\ \text{[trets-}\phi\text{]} \end{array}$

A diferència dels exemples de (2), la proposta de Rosselló és més adequada des d'un punt de vista teòric perquè totes les posicions de subjecte tenen la mateixa derivació. El subjecte preverbal no argumental s'aconsegueix mitjançant l'operació *Ajunteu*, de manera que esdevé un adjunt coreferent amb el *pro* argumental.

2.2. Cardinaletti (1997, 2004)

Cardinaletti (1997, 2004) proposa que els subjectes es poden situar en diferents projeccions funcionals amb la finalitat de satisfer diferents trets morfosintàctics. En l'exemple (4) podem apreciar les posicions de subjecte que aquesta autora ha identificat:

- (4)   espec-SSubj   espec-SPPA   espec-SConc_s*   ...   espec-SV

Totes aquestes posicions es troben en el domini d'Inflexió, al límit amb la perifèria esquerra (i.e. SC), menys SV que es troba en el domini temàtic i és on se situen els subjectes postverbals. El SSubj es correspon a la projecció funcional que codifica el tret del *Subjecte de la Predicació*; el Sintagma Principi de Projecció Ampliat (SPPA) codifica un tret locatiu que explica la presència d'expletius del tipus *there* en llengües com l'anglès; el Sintagma Concordança de Subjecte (SConc_s*) és una categoria escindida³ en un conjunt de projeccions funcionals que codifiquen diversos trets- ϕ (gènere, nombre, persona, etc.) que entren en relació amb el verb mitjançant una operació de concordança. En conclusió, cada posició allotja un tipus de subjecte diferent (i.e. subjectes forts, subjectes dèbils, expletius locatius i expletius quasi-arguments), de manera que la diferència entre els diferents tipus de llengües rau en les restriccions sobre cada tipus de subjecte.

En realitat, Cardinaletti només postula una projecció nova, el SSubj, tot i que reelabora el SConc_s utilitzat encara en la primera etapa del Programa Minimista. Per altra banda, el PPA (CHOMSKY, 1995) el reinterpreta per explicar les diferències entre els expletius locatius,⁴ que se situen en l'espec-SPPA, i els expletius quasi-arguments,⁵ que se situen en l'espec-SConc_s* per comprovar els trets- ϕ i Cas nominatiu.

Segons aquesta proposta, el subjecte de la predicació i el PPA no són trets idèntics, tot i que hi ha semblances entre els dos. Cardinaletti postula que universalment ambdós trets s'han de comprovar abans de *Pronuncieu* (*Spell-out*), mentre que els altres trets, com el Cas i els trets- ϕ , per una banda, i els trets de tòpic i de focus per l'altra, es poden comprovar tant abans com després de *Pronuncieu*.

Les evidències que aporta sobre la posició espec-SSubj són els datius confrontats amb verbs psicològics, els datius confrontats amb altres verbs inacusatius, els locatius confrontats i els atributs confrontats en oracions copulatives invertides:

- (5) (Italià/alemany, Cardinaletti, 2004: 122-125)
- a. *A Gianni piaceva molto la musica* (vs. *La musica piaceva molto a Gianni*) (Datiu confrontat)
  - b. *A Gianni è capitata una grande disgrazia* (Datiu confrontat)
  - c. *Su Gianni cadde una grande disgrazia* (Locatiu confrontat)
  - d. *La causa de la rivolta sono Gianni e Maria* (Atribut confrontat)
  - e. *Die Ursache des Tumults sind Hans und Maria* (Atribut confrontat)

(6) (Anglès, Cardinaletti 2004: 125)

The cause of the riot is Hans and Maria (Atribut confrontat)

La diferència principal entre l'anglès i l'alemany o l'italià és que el verb concorda amb l'atribut confrontat, mentre que en alemany i en italià el verb està en plural i concorda amb el subjecte postverbal. Seguint la línia de les derivacions de (2), aquesta asimetria permet a Cardinaletti afirmar que les llengües com l'alemany o l'italià mouen l'atribut a la posició d'espec-SSubj per comprovar el tret [+subjecte de la predicació] mentre un expletiu satisfà els trets de concordança i del PPA. En canvi, les llengües com l'anglès no disposen d'un expletiu en aquesta mena de derivacions i és el sintagma confrontat qui satisfà els trets de concordança abans de traslladar-se a espec-SSubj. Cardinaletti conclou que si els datius, locatius i atributs confrontats no concorden amb el verb, aleshores SSubj no és la projecció que permet comprovar els trets- ϕ i Cas nominatiu.

L'altre argument de Cardinaletti sobre l'existència de diferents posicions de subjecte està relacionada amb les diferències entre subjectes forts i subjectes dèbils (cf. *infra*, §3). En l'exemple (7) es comprova com els subjectes dèbils, a diferència dels subjectes forts, no es poden traslladar a posicions de Tòpic, i.e. per sobre de SSubj en el domini de C; mentre que en l'exemple (8) es mostra com el pronom *tu* és obligatori en les oracions de subjuntiu, les quals presenten dubtes de gramaticalitat si el pronom va davant d'un incís.

(7)

- a. **Tu crede che sia ricco*
- b. *Crede che tu solitamente esca alle due*

(8)

- a. *Il fatto che Gianni/lui^{pl}tu, secondo noi, debba restare*
- b. *Il fatto che, secondo noi,*(tu) debba restare*

La proposta de Cardinaletti (2004) ha estat ampliada per Rizzi (2006), el qual proposa que SSubj és un Criteri. De la mateixa manera que les altres posicions de Criteri, el SSubj està sotmès al principi de Congelació del Criteri (*Criterial Freezing*); és a dir, un sintagma que satisfà un Criteri ha de romandre congelat en la posició d'especificador del Criteri. De tot això se'n desprèn que un mateix sintagma no pot satisfer de cap de les maneres dos o més Criteris diferents, la qual cosa explica algunes de les propietats dels subjectes de les llengües de subjecte explícit (p. ex. *que traça*).

Aquesta idea suposa que els subjectes de les llengües de subjecte nul situats a SStop no satisfan el Criteri de Subjecte i cal recórrer a un *pro* expletiu, en la línia de (2), per obtenir una derivació reeixida.

2.3. Frascarelli (2007)

En l'article de Frascarelli (2007) s'ofereix un enfocament nou sobre el paràmetre del subjecte nul, en què la interpretació d'un *pro* temàtic en la posició de subjecte depèn de les propietats de sintàctiques i discursives dels Tòpics. Aquesta autora identifica tres tipus de tòpics (*Aboutness-shift Topic*, *Contrastive Topic* i *Familiar Topic*). Tots els tòpics designen un «aboutness» pragmàtic, però l'especificitat de l'*Aboutness-shift Topic*⁶ és la de reintroduir un tòpic en el discurs o de proposar-ne un de nou (Givón 1983). Com els altres tòpics, es genera dins el domini de C —per sobre de SFoc en la part més alta de STop* (cf. Rizzi, 1997)— i es considera una dislocació a l'esquerra (Cinque 1990). La seva característica principal és que l'entonació està marcada per un augment tonal (L*+H). Per contra, un to baix (L*) està intrínsecament associat amb els tòpics que fan referència a la informació ja donada en el discurs. Aquest tipus de tòpics, Frascarelli (2007) els anomena *Familiar Topic* (FamP), i se situen per sota de SFoc (cf. Rizzi, 1997). Per tant, un FamP és un constituent vinculat amb el discurs, que s'utilitza per referir-se a la informació anterior per donar continuïtat a l'*aboutness* pragmàtic, coincideixi o no amb l'*Aboutness-shift Topic*.

El *Contrastive Topic* està marcat amb un to alt (H*) i mai apareix juntament amb un focus contrastiu. Sembla ésser que els tòpics contrastius rarament allotgen subjectes —cf. (9)— i, possiblement, és on s'ajunten els datius, locatius i atributs confrontats que Cardinaletti (2004) col·loca a espec-SSubj.

- (9) *Questo, io ai ragazzi non l'ho detto direttamente.* (Frascarelli i Hinterhölzl, 2007: (2))

Dit això, el mapa de la perifèria esquerra queda definit de la següent manera (Frascarelli i Hinterhölzl, 2007):

- (10) [ForceP [ShiftP [GP [ContrP [FocP [FamP [FinP

Frascarelli demostra que els subjectes preverbals de les llengües *pro-drop* estan situats sempre en una posició-A' i que la interpretació dels subjectes nuls depèn d'un relació de coreferència (mitjançant *Concordeu*) amb un tipus específic de Tòpic —l'*Aboutness-shift Topic* (Frascarelli i Hinterhölzl, 2007)— que té el tret [+aboutness], per al qual proposa la condició de Criteri de Tòpic (Frascarelli, 2007: (37)):

- (11) *Topic Criterion*

- a. [+aboutness] is connected with an EPP feature in the high Topic field that yields a specific discourse-related property, namely «Aboutness».
- b. The [+aboutness] Topic matches with an argument in the main clause through Agree.
- c. When continuous, the [+aboutness] Topic can be null (i.e., silent).⁷

En l'exemple (12) es mostra com es deriven de la mateixa manera tant els subjectes preverbals com els subjectes nuls, tot i que per a aquests últims s'ha de recórrer a un Tòpic silenciós —assenyalat entre parèntesis angulars— en la posició d'espec-ShiftP:

(13)

	preverbal	post-verbal	precedir un incís	tòpic dislocat	tòpic penjat	resposta	prosòdia preverbal
<i>tu</i> subjuntiu	✓	✗	✗	✗	✗	✗	? L*
pronoms dèbils	✓	✗	✓	✗	✗	✗	L*
pronoms forts	✓	✓	✓	✓	✓	✓	L*+H

Tipologia dels pronoms forts i dèbils en italià

Les diferències entre els pronoms forts i els pronoms dèbils són un dels arguments més consistents de l'anàlisi cartogràfica de les posicions de subjecte de Cardinaletti (1997, 2004), per poder justificar la necessitat de SSubj.⁸ En canvi, l'anàlisi de Frascarelli (2007) permet eludir els inconvenients de l'anàlisi de Cardinaletti (necessitat de recórrer a *pro* expletiu, a SSubj, etc.), ja que equipara els pronoms dèbils amb els clítics argumentals. El més interessant de l'anàlisi de Frascarelli, emperò, és que ha permès determinar les diferències pragmàtiques entre els dos tipus de pronoms.

Com ja s'ha dit suara, aquestes diferències pragmàtiques són que els pronoms forts s'utilitzen per obviar coreferències amb l'*Aboutness Topic*; mentre que els pronoms dèbils sempre són coreferents amb l'*Aboutness Topic*. Exemplifiquem-ho: (i) si un subjecte pronominal es troba en posició preverbal i introdueix un tòpic nou (i.e. hi ha un canvi en l'*aboutness* del discurs), aleshores es realitzarà com a pronom fort i se situarà en l'espec-ShiftP; (ii) si un pronom es troba focalitzat o en posició postverbal, aleshores introdueix una informació nova i es realitzarà com a pronom fort; i (iii) si un subjecte pronominal és coreferent amb l'*aboutness* del discurs previ, llavors es realitzarà com a dèbil i se situarà en una posició del domini de T.

Tot i que hi ha semblances evidents entre els subjectes dèbils i els subjectes nuls, Frascarelli va errada en no establir cap diferència formal entre ells més enllà de la de recurs estilístic. Curiosament, tots aquells fenòmens sintàctics que tradicionalment s'han descrit com a recursos estilístics (p. ex. dislocacions, inversió de subjecte, etc.) la teoria sintàctica actual els ha acabat relacionant amb la sintaxi de la perifèria esquerra. Els pronoms dèbils tenen la característica prosòdica d'ésser (L*), igual que els subjectes situats en l'espec-FamP, la qual cosa fa pensar que els pronoms dèbils poden estar situats en aquella posició de tòpic. Aparentment pot semblar que és contradictori, però no és així. Els pronoms dèbils són coreferents amb l'*Aboutness Topic*, mentre que els SD situats a FamP són coreferents amb l'*aboutness* del discurs previ, la qual cosa no és contradictòria; ja que l'*Aboutness Topic* si es correspon amb l'*aboutness* del discurs previ es realitza com a tòpic silenciós (cf. (14), adaptats de Frascarelli, 2007).

(14)

- a. [_{ShiftP} <Carla_k> [*mentre andava* [*pro_k a scuola*]] [_{FamP} Carla_k [_{AgrSP} *mangiava* [*pro_k una mela*]]]]
- b. [_{ShiftP} <Carla_j> [*mentre* [Luisa_k [*andava pro_k a scuola*]]] [_{FamP} Carla_j [_{AgrSP} *mangiava* [*pro_j una mela*]]]]

4. La col·locació dels clítics en asturià

Els subjectes preverbals de les oracions subordinades en asturià presenten aparentment un problema per a les teories del paràmetre del subjecte nul en què es considera que els subjectes no focalitzats o no quantificats són dislocacions a l'esquerra. Com hem mostrat en un treball anterior (*vid.* González, 2007), els subjectes preverbals, les dislocacions i altres construccions de tòpic bloquegen la proclisi dels clítics pronominals com a (15), la qual cosa no fan els subjectes focalitzats ni els subjectes preverbals de les oracions subordinades, com a (16) i a (17). No obstant això, en asturià existeixen uns contraexemples interessants: els subjectes preverbals de les oracions subordinades completives d'una frase el nucli verbal de la qual és un verb de llengua (*dicir, falar de*, etc.) o un verb epistèmic (*atalantar*, etc.). La col·locació enclítica en aquests casos fa pensar que aquests subjectes preverbals són realment dislocacions (cf. (18) amb (15)); mentre que els subjectes preverbals dels altres tipus d'oracions subordinades tenen un comportament sintàctic que recorda al dels subjectes focalitzats (cf. (17) amb (16)).

(15)

- a. *Don Pere d'Oumaña sintióse insatisfechu* (subjecte preverbal)
- b. *Lo poco que tuviera_i echáralo_i en vino* (dislocació a l'esquerra)

(16) *TOL MUNDU lu conocía* (subjecte focalitzat)

(17) *Salió-y, por embargu, un inesperáu protector: don Pelayo, al que Fraumundo lu encamentara primero de morrer por ver de copia-y toles cróniques de dómines pasaes nun solu llibru [...]*

(18)

- a. [...] *dizse que la sidra más afamao d'Asturies mayábase nos llagares d'ellí*
- b. *Parezme que yá dixi que Ros llevábase muncho bien colos nenos*

El comportament dels clítics en asturià i en galaicoportuguès sovint s'ha atribuït a requeriments de la interfície sintaxi-fonologia, com fa Barbosa (2000). Aquesta autora considera que els subjectes preverbals no quantificats i no focalitzats són dislocacions a l'esquerra. Segons les dades analitzades per Barbosa (2000), en una oració en què hi ha un objecte dislocat amb clític, després de la dislocació sempre es percep de manera clara una pausa en l'entonació; en canvi, els subjectes preverbals poden o no presentar pausa:

(19)

- a. [*Ele viu-o*]_{IntP}
- b. [[*A aluna*]_φ [*aceitou o emprego*]_φ [*no restaurante*]_φ]_{IntP}
- c. [[*A aluna*]_{IntP} [*aceitou o emprego no restaurante*]_{IntP}]_U

Per explicar què passa a la interfície sintaxi-fonologia, Barbosa proposa un filtre fonològic sobre la posició dels clítics, de manera que qualsevol derivació que no compleixi amb el filtre de (20) fracassarà en la Forma Fonètica. Per evitar que es formin derivacions que puguin fracassar, la sintaxi ha de recórrer a l'enclisi per impedir la derivació d'estructures que continguin un clíctic en l'extrem esquerra d'una frase tonal.

(20) *[CL X]_{IntP}

Aquest filtre fonològic ens sembla una proposta ad hoc amb un baix poder explicatiu, ja que no justifica la asimetria entre les dislocacions d'objecte (sempre amb pausa) i els subjectes preverbals (habitualment amb pausa). Aquesta diferència s'ha de poder explicar empíricament, de manera que l'aplicació del marc teòric que proposa Frascarelli (2007) pot contribuir satisfactòriament a l'estudi de la sintaxi de llengües com l'asturià o el portuguès.

En aquest punt de la recerca encara no disposem de dades orals que permetin analitzar les diferències prosòdiques entre els diferents tipus de subjectes de l'asturià. Això no obstant, les observacions realitzades amb corpus de llengua escrita fan pensar que les diferències hi són. La nostra hipòtesi és que els subjectes del tipus de (15a) i els de (18) se situen a espec-ShiftP i es corresponen amb l'*Aboutness Topic*. Per altra banda, els subjectes del tipus de (17) se situen a espec-FamP.

Aquestes diferències permeten explicar que els elements situats a la part baixa del domini de C (i.e. SFoc i FamP) no impedeixen la proclisi dels pronoms clítics en asturià, mentre que si que ho fan els elements situats per sobre de SFoc.

Aquestes consideracions caldrà ampliar-les amb estudis més exhaustius sobre la prosòdia de l'asturià i sobre la semàntica dels verbs de llengua i dels verbs epistèmics.⁹ No obstant això, aquest comportament sintàctic sembla encaixar millor amb les observacions de Frascarelli (2007) que no pas la proposta de Barbosa (2000) per a la sintaxi dels clítics del portuguès europeu.

5. Conclusions

Dins l'enfocament cartogràfic s'ha comprovat que la proposta de Frascarelli (2007) s'ajusta al principi derivacional postulat per Rosselló (2000) i permet explicar la condició no argumental dels subjectes preverbals observada per Solà (1992), *inter alia*, la qual cosa representa una capacitat explicativa més gran del paràmetre del subjecte nul que no pas altres propostes que contempnen la possibilitat d'una posició sintàctica relacionada amb el subjecte de la predicació (Cardinaletti, 2004; Rizzi, 2006).

- GONZÁLEZ I PLANAS, F. (2007), «Sintaxis de los clíticos pronominales en asturleonés», *Ianua. Revista Philologica Romanica*, 7, pp. 15–35. [online] <http://www.romaniaminor.net/ianua/> (Consulta: 28/03/2008).
- RIZZI, L. (1997), «The Fine Structure of the Left Periphery», *Elements of Grammar*, Dordrecht, Kluwer, pp. 281–337.
- (2006), «On the form of chains: Criterial positions and ECP effects», *Wh Movement: Moving on*, Cambridge (MA), MIT Press, pp. 97–133.
- ROSSELLÓ, J. (2000), «Un enfocament minimista del paràmetre del subjecte nul», Ms. Universitat Autònoma de Barcelona, Grup de Gramàtica Teòrica, 2000. [online] <http://seneca.uab.es/ggt/Reports/GGT-00-6.pdf> (Consulta: 28/03/2008).
- SOLÀ, J. (1992), «Agreement and Subjects», tesi doctoral, Universitat Autònoma de Barcelona. [online] <http://seneca.uab.es/ggt/Tesis/agreement.pdf> (Consulta: 28/03/2008).

Notes

- 1 En llengües com el català, tant el subjecte com el verb presenten trets- ϕ que permeten identificar la relació temàtica (i.e. hi ha concordança); però hi ha llengües en què és possible suspendre la concordança i aleshores només el subjecte presenta trets- ϕ , de manera que la relació temàtica ha de recórrer a l'ordre dels constituents de l'oració. Si fos cert que els trets- ϕ del verb són [+interpretables], aleshores foren possibles llengües en què el verb tingués trets- ϕ i el subjecte no, la qual cosa sembla que no és així (cf. Universal 33 de Greenberg).
- 2 Rosselló (2000) utilitza els mecanismes *Ajorneu* i *Traslladeu* τ , tot i que en termes més actuals diríem que la comprovació del tret dèbil [D] de T es fa mitjançant l'operació *Concordeu* (*Agree*), i.e. sense necessitat de trasllat del subjecte a la posició d'espec-ST (vid. n. 4).
- 3 L'asterisc s'utilitza per indicar que és una categoria escindida.
- 4 El PPA ha estat postulat com un tret [D] fort no interpretable de Conc_ϕ o de T. Posteriorment, en les noves versions del Programa Minimista, s'ha considerat el PPA com una tret que pot presentar qualsevol projecció funcional, de manera que la seva presència fa obligatori que s'ajunti un SX en la posició d'especificador. Aquesta concepció del PPA fa que aquest esdevingui un mecanisme per parametritzar que un tret sigui fort (i.e. el tret es comprova de manera explícita mitjançant una operació de concordança Especificador-Nucli) o dèbil (i.e. el tret es comprova de manera encoberta mitjançant l'operació *Concordeu*).
- 5 Per *quasi-argument* hem d'entendre una subclasse d'arguments que com a principi gramatical no tenen una funció referencial potencial com tenen els altres arguments:
  - (i) a. *It rains*
b. *Il pleut*
- 6 La traducció d'*aboutness* seria «sobre allò de què [es parla]». Com que aquí no discutim quina és la millor manera de traduir *Aboutness-shift Topic Phrase* al català, utilitzaré la nomenclatura anglesa utilitzada per Frascarelli per referir-me a les projeccions funcionals que aquesta autora proposa.

- 7 Frascaelli (2007: (31)) reinterpreta el Principi Eviteu Pronom (*Avoid Pronoun*) com una condició estructural que implica l'existència de Tòpics silenciosos:
  - (i) *Avoid strong pronoun, whenever it agrees with the local Aboutness-shift Topic.*
- 8 El concepte de *Subjecte de la Predicació* no queda ben definit, la qual cosa fa pensar que és una solució ad hoc. Tot i que el nom no fa la cosa, considerem que també és important car denota fins a quin punt s'ha elaborat el raonament. En aquest sentit, per exemple, atribuir la condició de Subjecte de la Predicació als locatius confrontats demostra poc refinament en la conceptualització de la solució proposada; la qual cosa no invalida la proposta de Cardinaletti sobre l'existència d'una projecció funcional que es pugui relacionar amb la posició dels subjectes preverbals i els locatius, datius i atributs confrontats.
- 9 Les característiques prosòdiques de les frases que segueixen el patró SVO han estat estudiades per l'equip asturià d'AMPER (Cuevas *et al.*, 2005) i mostren un comportament que permet determinar l'existència d'un límit sintagmàtic fort marcat fonològicament entre el subjecte i el verb.